

Onderwerp Groene gevels

Steller M. Schuit

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 8423

Bijlage(n) -

Ons kenmerk 6419576

Datum 5 juli 2017

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Uw raad heeft vorig jaar in een motie aangegeven graag inzicht te willen in de mogelijkheden voor een vergroening van gemeentelijk vastgoed en op welke wijze wij dit onder de aandacht brengen bij particulieren. Via voorliggende brief willen wij u nader informeren over de mogelijkheden hiervoor en wat het (positieve) effect van deze maatregel kan zijn op de verblijfskwaliteit in onze stad en de gezondheid en welzijn van onze inwoners en bezoekers.

Groningen staat bekend als een stad met een prettig leefklimaat. In onze stad, die compact en groeiende is, willen we ervoor zorgen dat we een aantrekkelijk leef- en verblijfsklimaat houden. Het klimaat verandert echter. Dit betekent meer intensieve regenbuien en een toenemende temperatuur die vooral in verstedelijkt gebied zijn invloed heeft. Onze gemeente gaat hier in toenemende mate ook de effecten van ondervinden. Onze hittestress kaart identificeert reeds 'hot spots', plekken in de stad waar de temperatuur hoog kan oplopen. Onze binnenstad is een voorbeeld van een dergelijke plek.

Groen en bomen dragen in grote mate bij aan een aantrekkelijke en klimaatbestendige stad. Meer stadsgroen heeft een positieve invloed op de gezondheid van onze inwoners en biedt een aantrekkelijke verblijfskwaliteit voor onze bezoekers, het daagt uit tot sport en spel en draagt bij aan de ecologische en esthetische kwaliteiten van de stad. Groen speelt hiernaast ook een belangrijke rol bij verkoeling in de stad en de afvoer van regenwater; alles wat niet op verhard oppervlak valt, hoeft niet perse te worden afgevoerd via het riool.

Tegelijkertijd constateren we dat de groei van de stad gepaard gaat met een netto afname van groen in de stad. Vooral in de dichter bebouwde gebieden is ruimte voor bomen en groen beperkt. Niet alleen boven de grond is dat het geval, ook ondergronds ontstaan ruimtelijke knelpunten door een netwerk van kabels en leidingen (waardoor planten van meer groen zal leiden tot zeer hoge kosten). In een verdichte stad wordt multifunctioneel ruimtegebruik dus steeds belangrijker. Toepassing van dak- en gevelgroen kan een geschikte manier zijn om het oppervlak aan groen in steden uit te breiden zonder veel beslag te leggen op de openbare ruimte.

Typen groene gevels

Grofweg onderscheiden wij twee typen groene gevels: grondgebonden en niet-grondgebonden. Hieronder een korte toelichting.

Grondgebonden gevelgroen

Grondgebonden gevelgroen bestaat uit klimplanten die op eigen kracht of met een klimconstructie tegen muren en gevels naar boven groeien en met hun wortels in de grond verankerd staan. Zij vragen doorgaans minder onderhoud dan niet-grondgebonden gevelgroen. Alleen als de planten in de volle grond staan, bijvoorbeeld in een geveltuint, draagt een groene gevel bij aan de stedelijke waterhuishouding doordat het water in de grond kan infiltreren.

Niet-grondgebonden gevelgroen

Niet-grondgebonden gevelgroen/ geveltuint bestaat uit een dragende structuur aan de gevel waarin planten verankerd zitten die via permanente water- en mineralenbevoorrading in stand worden gehouden. Deze groenvorm is ook gekend als 'living wall' of 'mur végétal'. Niet-grondgebonden gevelgroen is breed inzetbaar, biedt meer diversiteit en creativiteit en sneller resultaat dan grondgebonden gevelgroen. Niet-grondgebonden groen vraagt in de regel meer onderhoud aangezien bewatering en een beheersysteem vaak noodzakelijk zijn. De permanente watervoorziening roept tevens vragen op over de duurzaamheid van geveltuinten. Een grijs water systeem (opvang van regenwater) is niet voldoende voor het bewateren van de geveltuint. Hierdoor is (bijna) altijd ook extra bewatering (drinkwater) noodzakelijk.

Voor- en nadelen

Groene gevels dragen bij aan een klimaatadaptieve, energiezuinige en gezonde stad. Het gaat daarbij om:

- Klimaatregulatie; verkoelend effect op de directe omgeving (tegen gaan van hittestress) en isolerende werking van gebouwen (lager energieverbruik);
- Waterbergend vermogen: regenwater wordt langer vastgehouden en langzamer afgevoerd;
- Absorberende en filterende werking; fijnstof en stikstofdioxide worden verminderd zodat de luchtkwaliteit verbetert. Ook geluidsgolven worden opgevangen zodat het bijdraagt aan een beter geluidsklimaat;
- Beter biodiversiteit: Groen vormt het noodzakelijke decor om levensfuncties voor bijvoorbeeld vogels en vlinders mogelijk te maken;
- Esthetische waarde van groen; Groenstructuren en daarmee groene gevels worden in het algemeen als mooi gewaardeerd. Het draagt daardoor bij aan de verblijfskwaliteit en duurzame uitstraling van gebieden.

Bovenstaande betreft een kwalitatieve beschrijving. Wij hebben kort onderzoek gedaan naar de bijdrage die groene gevels aan bovenstaande nu daadwerkelijk leveren. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de Groentool uit Antwerpen (<https://groentool.antwerpen.be>). We hebben groene gevels vergeleken met andere (groene) maatregelen die bijdragen aan een klimaatadaptieve en gezonde stad.

Groene gevels dragen volgens deze tool, in vergelijking met bijvoorbeeld het toevoegen van bomen en groene daken, weinig bij aan het verminderen van hittestress en

waterhuishouding. Ten behoeve van recreatie (beleving, verblijfskwaliteit en esthetische waarde) en het vergroten van de biodiversiteit dragen groene gevels wel meer bij.

Hieronder een vergelijking conform de groentool.

	Niet grondgebonden	Grondgebonden	Semi-intensief groen dak	Boom 1 ^e orde
Hittestress	1	1	2	2
Luchtkwaliteit	1	1	1	2
Geluid	3	2	4	1
CO2 opname	1	2	2	4
Biodiversiteit	1	2	2	4
Waterhuishouding	1	1	4	2
Beleving	2	2	1	4

Legenda 0 (geen effect) tot 5 (groot effect)

Naast deze relatief beperkte bijdrage zijn groene gevels kostbaar. Wij hebben indicatief onderzoek (inrichtingsvoorstel en raming) laten uitvoeren naar een vergroening van het pand aan de Kreupelstraat. De ingeschatte investering is met ongeveer €150.000,- vrij fors (met name niet-grondgebonden groen). Hier komen toenemende (jaarlijkse) kosten voor beheer en onderhoud nog bij (geraamd op € 10.000). Ook onze partners in de versnellingstafel (in het kader van de energieroutekaart) zijn tot de conclusie gekomen dat de realisatie van een groene gevel een grote investering eist en leidt tot hoge kosten voor beheer en onderhoud. Tenslotte kunnen de kosten voor aanvullende irrigatie (drinkwater) nog worden meegerekend. Deze is verder niet geraamd in dit onderzoek. Wel wringt het gebruik van drinkwater met onze duurzaamheidsambities.

Bovenstaande heeft op dit moment tot de conclusie geleid dat op dit moment de realisatie van groene gevels op gemeentelijk vastgoed, in relatie tot de benodigde investering en kosten, niet opwegen tegen de bijdrage aan een klimaatadaptieve en gezonde stad.

In het kader van de Next City blijven onderwerpen als gezonde stad en klimaatadaptatie actueel. Ook het verder vergroenen van de binnenstad blijft nodig om de stad aan te passen aan een veranderend klimaat. Dit is onder andere onderwerp van gesprek bij de inrichtingsplannen voor de binnenstad. Dit betekent dat in het kader van deze beleidsvorming alle mogelijke maatregelen (groene gevels, groene daken, toevoegen van ander groen) een bijdrage kunnen leveren. Wij hebben het voornemen deze onderdeel te laten zijn van een bredere strategie op de thema's klimaatadaptatie en gezonde stad die wij de komende tijd verder zullen uitwerken. Deze visie op klimaatadaptatie kunt u in het eerste kwartaal van 2018 tegemoet zien.

De gemeente staat zeker niet alleen in deze thema's. Reeds in samenwerking met onze routekaartpartners verkennen wij op dit moment het concept City Tree (via de versnellingstafel). De City Tree is een verplaatsbare groene wand die ook als zitelement kan worden gebruikt. Ook via de Strategische Agenda Healthy Ageing werken wij samen met verschillende partners aan een gezonde stad. De mogelijkheid tot bewegen, sporten,

recreëren en ontmoeten in de groene ruimte van de stad zijn hierin belangrijke onderwerpen.

Particulieren

Naast de versnellingsstafel richten wij ons ook op de particuliere woningeigenaar. Dit o.a. via 'Groningen woont Slim' worden bewoners geïnformeerd. Bij de aanleg van gevelgroen bieden wij via onze gebiedsteams en Stadsbeheer ondersteuning en faciliteren wij de aanleg. Sinds enkele jaren stimuleren we ook de aanleg van groene daken. Met de stimuleringsregeling is er de afgelopen jaren ruim 10.000 m² groen dak aangelegd.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter den Oudsten', with a horizontal line underneath.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter Teesink', with a circular flourish at the beginning.

de secretaris,
Peter Teesink